

Redovisning av

Fritidsledarskolornas kvalitetsprojekt 2006 – 2007

2007-12-04

Fritidsledarskolorna styrelse

Hans-Åke Höber

Ordförande/Kvalitetssamordnare

Innehåll	Sida
Sammanfattning	3
1. Inledning	5
2. Bakgrund	6
3. Genomförande	7
Kvalitetsarbetets start	7
Kvalitetsarbetets fortsättning	10
Fortbildning	11
Samverkan	12
Nya frågor kommer in i processen	12
Fortsättning följer	16
4. Några lärdomar	17
5. Ekonomi	19
6. Medverkande folkhögskolor	20
BILAGOR	
Bilaga 1 Framtidsstrategi	22
Bilaga 2 Checklista för självgranskning	24
Bilaga 3 Synpunkter från kvalitetsgrupperna	29
Bilaga 4 Skarpt förslag till kvalitetscertifiering	39

SAMMANFATTNING

Fritidsledarskolorna bildades 1974 och samlar samtliga folkhögskolor i Sverige som bedriver Fritidsledarutbildning, idag 23 stycken. Organisationen har till syfte att samordna utbildningens innehåll, gemensamma antagningsregler, externt och internt kontakttarbete, informationsarbete och pedagogiskt utvecklingsarbete.

Inför Fritidsledarskolornas årsmöte i november 2005 på Eslövs fhsk hade styrelsen utarbetat en idéskiss för ett gemensamt kvalitets- och utvecklingsarbete som en del i en framtidsstrategi. Efter årsmötets beslut i frågan utsågs i styrelsen en kvalitetssamordnare som fick uppdraget att initiera processen.

Kvalitetsarbetet skulle omfatta samtliga folkhögskolor med fritidsledarutbildning och bygga på dels självgranskning och kollegiala samtal i kvalitetsgrupper, dels på omvärldsanalys genom ökad samverkan med aktörer och organisationer inom fritidssektorn.

Det långsiktiga målet med processen var att utarbeta ett kvalitetscertifieringssystem för fritidsledarutbildningen och i samband med detta att en ny gemensam utbildningsplan skulle upprättas.

Samtliga medlemsskolor har under projektiden genomfört en omfattande inventering av sin befintliga utbildning och ingått i en kvalitetsgrupp tillsammans med 2-4 andra fritidsledarskolor. Skolornas och kvalitetsgruppernas synpunkter har sammanställts, återremitterats för vidare diskussion och återigen processats vid gemensamma samlingar. Det huvudsakliga arbetet har handlat om att utifrån de självskattningar och kartläggningar varje skola genomfört, och samtalat kring i kvalitetsgrupperna, forma ett gemensamt kvalitetsystem.

Tanken var att resultatet av skolornas kartläggning skulle ligga till grund för ett utarbetande av kvalitetsindikatorer, d v s minsta gemensamma nämnare för vad vi benämner ”god kvalitet”, som kan granskas och bedömas. Under processens gång har nya frågor kommit in i arbetet, såsom den kommande yrkeshögskolan och EU:s processer inom det livslånga lärandet.

Genom en extra uttaxering från medlemsskolorna och projektmedel från Folkbildningsrådet gavs projektet ekonomiska möjligheter att anställa en samordnare på halvtid, samt att genomföra fortbildning och andra främjande insatser.

Kunskap kring kvalitetsarbete, omvärldsanalys och aktionsforskning har förmedlats av externa medverkande på Fritidsledarskolornas årsmöten 2006 och 2007. Fortbildningsdagar i skolutveckling och lärande samtal har genomförts vid tre tillfällen. Ett omfattande referensmaterial om skolutveckling och kvalitetsarbete har sammanställts och förmedlats till medlemsskolorna.

På organisationens vårkonferenser 2006 och 2007 har kvalitetsarbetet satts i fokus och skolornas representanter har kunnat fördjupa och vidga samtalet om hur fritidsledarutbildningen ska utvecklas och kvalitetssäkras.

En nyckelfråga som måste lösas är vem som har mandat att certifiera de enskilda skolorna. Fritidsledarskolorna en organisation med federativa inslag, där varje medlemsskola frivilligt väljer om man vill underordna sig organisationens gemensamma krav och rekommendationer. Kommer folkhögskolorna att acceptera att bedriva utbildningar som kringgärdas av omfattande regelverk och redovisningskrav?

Samtidigt krävs gemensamma insatser och trovärdighet i fråga om vår förmåga att utbilda till hög kvalitet om vi ska ha möjligheter att överleva och fortsätta vara en väsentlig aktör inom fritidssektorn. Under verksamhetsåret 2007-2008 ska de ambitioner som föreningen formulerat i kvalitetsarbetet realiseras och detta kräver fortsatt samordning och ledarskap i processen.

Vi tror att erfarenheterna från vårt kvalitetsprojekt är en resurs för hela folkbildningsfamiljen och att det processinriktade angreppssätt vi haft gett viktiga lärdomar hos alla inblandade.

Detta kommer att vara en tillgång i det allmänna kvalitetsarbete som alla folkhögskolor nu är skyldiga att bedriva.

1. INLEDNING

Enligt beslut på Fritidsledarskolornas årsmöte november 2005 i Eslöv, fick föreningens styrelse i uppdrag att snarast initiera ett samordnat kvalitetsarbete på alla medlemsskolor.

Detta som en del i en framtidsstrategi med följande syften:

1. Höja fritidsledarutbildningarnas status och anseende
2. Säkra kvaliteten och därmed framtidsutsikterna för att fritidsledarutbildningen framgångsrikt ska fortsätta att bedrivas på folkhögskola.
3. Säkra vår organisations form och redskap
4. Ge våra kursdeltagare en så högkvalitativ och uppdaterad utbildning som möjligt, för att stärka deras möjligheter till anställning

Kvalitetsarbetet skulle omfatta samtliga folkhögskolor med fritidsledarutbildning och bygga på dels självgranskning och kollegiala samtal i kvalitetsgrupper, dels på omvärldsanalys genom ökad samverkan med aktörer och organisationer inom fritidssektorn.

Målsättningen var att en reviderad, eller - om det visade sig nödvändigt - en helt ny, gemensam kursplan för Fritidsledarskolorna skulle fastställas på årsmötet 2007 och att nya lokala planer kunde utarbetas och börja tillämpas fr.o.m. höstterminen 2008, samt att, i samband med detta, ett system för kvalitetssäkring och certifiering av Fritidsledarutbildning utarbetats.

Med anledning av den kraftsamling detta kvalitetsarbete innebar för vår organisation beslutade årsmötet 2005 också om en extra uttaxering på 5000:- per medlemsskola för 2006 . Föreningen sökte också 586 tkr i projektmedel från Folkbildningsrådet och tilldelades 450tkr.

För att arbeta med kvalitetsprojektet anställde styrelsen en ansvarig kvalitetssamordnare på halvtid under läsåret 2006 - 2007. Tjänsten förlängdes sedermera till läsåret 2007 – 2008.

2. BAKGRUND

Fritidsledarskolorna bildades 1974, bland annat som en konsekvens av SULU, Skolöverstyrelsens ungdomsledarutredning. Utredningen föreslog en tvåårig yrkesinriktad fritidsledarutbildning som en vidareutveckling av de tidigare ungdomsledarinstituten. Det fanns emellertid inga statliga medel att finansiera den föreslagna verksamheten med. Lärare och elever som deltagit i försöksverksamheten tog då egna initiativ för att förverkliga förslaget. Ett arbete med att utforma gemensamma läroramar tog vid och resulterade i bildandet av en gemensam organisation, Fritidsledarskolorna.

Organisationen har till syfte att samordna utbildningens innehåll, gemensamma antagningsregler, externt och internt kontaktarbete, informationsarbete och pedagogiskt utvecklingsarbete.

Riksdagen beslutade 1975 att fritidsledarutbildningen ska vara förlagd på folkhögskola och 1979 att den ska betraktas som jämställd med högskoleutbildning.

Fritidsledarskolorna har bedrivit en framgångsrik verksamhet. Medlemsskolorna har utbildat många för arbete inom sektorn och organisationen har byggt en stabil, enhetlig grund för samverkan och utbildningskvalitet.

Nu och då ifrågasätts dock det uppdrag som folkbildningen fick för 30 år sedan och som uttalades av riksdagen. Den ökade konkurrensen om studenter har gjort att ett antal folkhögskolor lagt ner utbildningen. Avnämarna, i huvudsak kommunerna, saknar ofta en genomtänkt fritidspolitik och fritidsledaryrkes status är i många fall låg. Utbildningarnas innehåll och upplägging kritiserar av vissa avnämare. Vissa intressen vill göra utbildningen till en högskoleutbildning. Motiven de hänvisar till är att motsvarande utbildningar är högskoleutbildningar och att yrket inte har rätt status för att den idag inte sker på högskola. Andra synpunkter är att kvaliteten idag är ojämn och att utbildningen inte finns i hela landet, vilket vi har att förhålla oss till. Samtidigt pågår utredningen om införandet av en yrkeshögskola, ett ramverk som ska kunna omfatta bland annat folkhögskolornas yrkesinriktade utbildningar

Av detta följer att vi kommer att bli grundligt synade de kommande åren. Det är bra, men det ställer också ökade krav på oss som enskilda skolor och som samverkansorganisation.

Utifrån detta lade Fritidsledarskolornas styrelse fram ett förslag till framtidsstrategi (Bilaga 1) på årsmötet 2005 med följande utgångspunkter:

- Vi vill behålla utbildningen som en del av folkhögskolan och folkbildningen.
- Vi ser vår roll som viktig i fritidsledarutbildningen och anser att folkhögskolan är mer lämpad än universitet och högskola att bedriva den.
- Vi föreslår en omfattande satsning på att utveckla verksamheten
- Styrelsen ska initiera ett samordnat kvalitetsarbete på alla medlemsskolor.
- Den långsiktiga målsättningen med kvalitetsarbetet är:
 - *Att en reviderad, eller - om det visar sig nödvändigt - en helt ny, gemensam kursplan för Fritidsledarskolorna kan fastställas på årsmötet 2007 och att nya lokala planer kan börja tillämpas fr.o.m. höstterminen 2008.*
 - *Att ett gemensamt system för kvalitetssäkring av Fritidsledarutbildning utarbetats och används inom vår organisation*
 - *Att kunskaper och metoder för ett kontinuerligt förbättrings- och utvecklingsarbete finns på varje medlemsskola, och används i det vardagliga arbetet*

3. GENOMFÖRANDE

Inför årsmötet i november 2005 i Eslöv hade styrelsen utarbetat en idéskiss för ett gemensamt kvalitets- och utvecklingsarbete. Bakgrunden till och tidsplanen för detta arbete beskrivs i det förslag till framtidsstrategi som styrelsen presenterade för årsmötet och som där antogs efter vissa justeringar. Efter årsmötets beslut i frågan fick kvalitetssamordnaren uppdraget av styrelsen att initiera processen.

Kvalitetsprojektets start

De första stegen i kvalitetsarbetet blev:

1. Kartläggning och självskattning av den lokala skolans nuvarande verksamhet utifrån en checklista som tillsändes varje skola (Bilaga 2)
2. Arbete i kvalitetsgrupper om 3-4 skolor.

Arbetsgången under vårterminen 2006

Schematiskt såg arbetsgången ut som följer:

1. I början av januari utsändes ett informationsbrev och en checklista till samtliga medlemsskolors rektorer och kursföreståndare.
2. Varje skola ansvarade för att genomföra och dokumentera inventering/kartläggning av sin fritidsledarutbildning under januari - februari.
3. Under samma tidsperiod ansvarade varje skola för att man knöt kontakter och formerade en kvalitetsgrupp. Denna grupp kunde bygga på geografisk närhet eller andra gemensamma nämnare.
4. Dokumentationen av inventeringen på den egna skolan tillsändes styrelsen och skolorna i kvalitetsgruppen. Kvalitetssamordnaren samlade in och sammanställde materialet.
5. Kvalitetsgrupperna sammanträffade under februari - mars. Mötet dokumenterades och dokumentationen tillsändes styrelsen senast den 1 april
6. Kvalitetssamordnaren sammanställde såväl de enskilda skolornas som kvalitetsgruppernas förslag och synpunkter.
7. Kursföreståndarkonferensen 25 – 26 april på Kjesäters folkhögskola behandlade materialet och beslutade om inom vilka områden och på vilket sätt det fortsatta kvalitetsarbetet skulle ske.

Kvalitetsgrupper

För att spegla den egna utbildningen, med dess styrkor och tillkortakommanden, i förhållande till andra skolor och få nya infallsvinklar på verksamheten, föreslog styrelsen en ”triangelrevision” av samma typ som organisationen använde vid utarbetandet av de lokala utbildningsplanerna för några år sedan, dvs. 3-4 skolor delger varandra sina dokument och för kollegiala samtal kring dessa.

Eftersom årsmötet 2005 uttalade att den regionindelning som funnits inom Fritidsledarskolorna i vissa delar började bli otidsenlig, fick skolorna själva besluta vilka skolor man ville samverka med i kvalitetsgrupper. Styrelsen åtog sig att ordna ”singelmatchning” för de skolor som hade svårt att finna naturliga samarbetspartners.

Skolorna organiserade sig inledningsvis enligt följande:

- 1 Jämshög, Markaryd, Värnamo och Ädelfors;
- 2 Axevalla, Viskadalen och Vara;
- 3 Eslöv och Hvilan;
- 4 Hagaberg, Gotland och Vimmerby;
- 5 Gamleby och Birka ;
- 6 Karlskoga, Kristinehamn, Sigtuna och Örebro,
- 7 Göteborg, Ljungskile och Wendelsberg,
- 8 Kjesäter, Skarpnäck och Valla.

Kvalitetsgruppernas sammansättning har förändrats något under kvalitetsprojektets gång.

Varje skola ansvarade för att dokumentationen av sin kartläggning delgavs de andra skolorna i kvalitetsgruppen innan man träffades.

I kvalitetsgruppen samtalade de medverkande skolorna kring utbildningarna utifrån de olika punkterna på checklistan. Man förde en diskussion om man bör ange en rimlig lägsta nivå inom olika områden, lämpliga modeller/metoder samt om någon kvalitetsindikator saknades i checklistan, är mindre viktig osv. I gruppernas samtal utifrån detta var tanken att hitta väsentliga områden organisationen bör fokusera på i det fortsatta, gemensamma kvalitetsarbetet. Kvalitetsgrupperna dokumenterade sina träffar och sände in dokumentationen till styrelsen/kvalitetssamordnaren. Ett 20-tal skolor deltog i denna del av processen.

Styrelsens/kvalitetssamordnarens uppgift

Styrelsen uppgift var att följa och samordna kartläggningsarbetet. Den konkreta handläggningen av uppgiften uppdrogs kvalitetssamordnaren. De skolor som så önskade erbjöds besök. Bland annat norrlandsskolorna besöktes. Styrelsen hade också ansvaret att de erfarenheter som de lokala kartläggningarna gav samlades upp och förvaltades i det fortsatta kvalitetsarbetet. Ett referensmaterial med fakta om kvalitetsarbete och där olika former av kvalitetssystem presenterades togs fram av kvalitetssamordnaren. Här ingick bl a beskrivning av BRUK, som används inom kommunala skolväsendet, och Qualis-certifiering, som ett privat konsultföretag utarbetat.

Kvalitetsarbetets fortsättning

Kursföreståndarträff/vårkonferens april - 2006

Det huvudsakliga arbetet under denna, kvalitetsarbetets andra, fas skulle handla om att utifrån de självskattningar och kartläggningar varje skola genomfört, och samtalat kring i kvalitetsgrupperna, forma ett gemensamt kvalitetssystem.

Tanken var att resultatet av skolornas kartläggning skulle ligga till grund för ett utarbetande av kvalitetsindikatorer, d v s minsta gemensamma nämnare för vad vi benämner ”god kvalitet”, som kan granskas och bedömas. En första formulering kring detta blev uppgiften på Fritidsledarskolornas vårkonferens på Kjesäters fhsk i april 2006 där ca 40 representanter från skolorna deltog. (se bilaga 3)

På denna konferens medverkade Mats Norrby från Gotlands fhsk och berättade om hur behandlingsassistent/pedagogutbildningarna samverkan inom BALSAM. Conny Haglund från Myndigheten för skolutveckling redogjorde för kvalitetsarbete och skolutveckling inom den kommunala skolverksamheten.

I grupparbeten och gemensamma samtal på denna konferens framkom klara önskemål om att fortsätta arbetet i kvalitetsgrupperna för att vaska fram essensen i fritidsledarutbildningen. Fler områden behövde granskas, benämnas och värderas innan tydliga kriterier kunde fastslås. Synpunkter från huvudmän, avnämare, intresseorganisationer och myndigheter måste också beaktas i arbetet. Överhuvudtaget är en gedigen omvärldsanalys en grundläggande förutsättning för att vi ska kunna analysera, bedöma och utveckla våra utbildningar. (I samband med Fritidsledarskolornas vårkonferens på Vara fshk i april – 2007 genomfördes inom projektets ram en fortbildningsdag och workshop om just omvärldsanalys tillsammans med Karin Andersson från Kairos future.)

Hösten 2006

Under hösten 2006 arbetade vi vidare i våra kvalitetsgrupper med att identifiera områden inom vilka vi ser det som väsentligt att utarbeta kvalitetsindikatorer, minsta gemensamma nämnare för vad vi benämner ”god kvalitet”, som kan granskas och bedömas.

Kvalitetsgruppernas uppgift

Skolornas lokala inventeringar låg till grund för de första träffarna i kvalitetsgrupperna. Därefter fördjupade vi frågeställningarna på kursföreståndarkonferensen i april.

Sammanställning av redovisningarna vid kursföreståndarkonferensen sändes ut till skolorna/kvalitetsgrupperna. Vi ville försöka komma fram till vad kärnan ska vara i vår utbildning. *Processen och innehållet* sattes i fokus. Vi arbetade vidare utifrån de fem huvudrubriker som dokumentet från kursföreståndarkonferensen var strukturerat i:

- **Förutsättningar**
- **Antagning**
- **Process**
- **Resultat**
- **Övrigt**

Redovisning:

Innan årsmötet i november - 2006 skulle grupperna sända in en dokumentation av sina samtal till kvalitetssamordnaren. Förslag på kvalitetskriterier och synpunkter på vad ”god nivå” skall innebära skulle finnas med. Grupperna fick också uppgiften att beskriva områden de tyckte var svåra att hitta gemensamma kriterier för, eller är svåra att bedöma sakligt.

Folkbildningsnätet en viktig mötesplats

I samband med kvalitetsprojektet skapades en ny underkonferens till Fritidsledarskolornas gemensamma konferens på folkbildningsnätet där alla inblandade uppmanades att lyfta frågor eller synpunkter. Att dela med sig av intressanta infallsvinklar, artiklar, boktips och annat. Under ikonen ”Kvalitetsarbete” lade kvalitetssamordnaren kontinuerligt ut material under hösten. Där finns också de dokument som ligger till grund för vårt kvalitetsarbete.

Fortbildning

Skolutveckling och kvalitetsarbete måste, för att ge bestående effekter, byggas underifrån. Kvaliteten på fritidsledarutbildningen i Sverige är summan av varje enskild fritidsledarskolas prestation. En viktig komponent i Fritidsledarskolornas kvalitetsarbete är därför att skapa bästa möjliga förutsättningar för de enskilda skolornas arbetslag att arbeta kontinuerligt och långsiktigt med att utveckla och förbättra sina utbildningar. Därför arrangerades, inom projektets ram, fortbildningsdagar i lokalt kvalitetsarbete, lärande samtal och problembaserad skolutveckling vecka 10 – 12 - 2007.

Fortbildningsdagarna genomfördes vid tre tillfällen, på Jämshögs fhs, på Hagabergs fhs och på Wendelsbergs fhs. Varje medlemsskola valde vilket av kurstillfällena som passade bäst att åka på. Kursen genomfördes av Karin Sjöberg från FoU-institutet APEL, som är specialiserade på arbetsplatslärande. Koordinator och kursansvarig var kvalitetssamordnaren. 56 lärare och rektorer från sammantaget 19 folkhögskolor deltog i kurserna.

Samverkan

Vi har under projektiden intensifierat kontakterna med Fritidsforum, Ungdomsstyrelsen, Sveriges kommuner och Landsting samt Yrkesföreningen för fritidsledare (YFF) eftersom de är viktiga aktörer inom fritidssektorn. Styrelsen har vid ett flertal tillfällen träffat representanter från Ungdomsstyrelsen och samtalat kring hur vi kan stärka utbildningens och professionens status. Ett konkret resultat av dessa samtal är att Fritidsledarskolorna i samarbete med Ungdomsstyrelsen under verksamhetsåret 2007 – 2008 kommer att samordna ett antal forskningsprojekt inom fritidsområdet. En ökad koppling hos utbildningarna till aktuell forskning har lyfts fram i projektet som en viktig kvalitetshöjande åtgärd.

Vi har under projektet haft kontakt med Myndigheten för skolutveckling och fått ta del av deras erfarenheter av kvalitetsarbete inom skolan. Vi har också tagit del av hur SISU:s och företaget Q-steps metoder för kvalitetsarbete ser ut. Inom folkhögskolevärlden har vi samtalat med BALSAM – behandlingsutbildningar på folkhögskolor – för att ta del av deras erfarenheter av att skapa ett kvalitetssystem. Både företrädare för BALSAM och Myndigheten för skolutveckling deltog som nämnts på föreningens vårkonferens 2006.

Nya frågor kommer in i processen

Ambitionen när kvalitetsprojektet startade var att vi på Fritidsledarskolornas årsmöte i november 2006 på Valla fhs skulle kunna fatta beslut om ramarna för ett certifieringssystem. Den process vi startat skulle dock visa sig öppna dörrar till allt fler områden som måste belysas och analyseras. Skolornas och kvalitetsgruppernas inventeringar och kollegiala samtal ledde fram till att nya frågor dök upp och problematiserades. Den pågående Bologna-processen är en sådan. Yrkehögskoleutredningen en annan.

Till årsmötet 2006 inkom en motion om möjligheten att bedriva fritidsledarutbildning på distans och validera kursdeltagarnas förkunskaper. Det blev nu också tydligt att frågan om vårt gemensamma utbildningsbevis utformning måste lösas. Ska olika utformning av fritidsledarutbildning men med gemensam certifierad kvalitet intygas måste utbildningsbeviset formuleras så flexibilitet i studieupplägg och utbildningslängd möjliggörs. Medlemsskolorna var tveksamma till vad detta skulle betyda för fritidsledarutbildningens status och likvärdighet och ville inte tillmötesgå motionärerna. Detta ledde till årsmötesbeslut om tillsättning av en valideringsgrupp för att organisationen skulle få ökad kunskap inom området. Kvalitetsarbetet fick nu ytterligare en komponent att ta hänsyn till.

Våren 2007

Inför vårkonferensen på Vara fhsk i april 2007 fick kvalitetsgrupperna i uppgift att fortsätta arbetet med att identifiera områden inom vilka vi ser det som väsentligt att utarbeta kvalitetsindikatorer. En ytterligare dimension i arbetet var att utreda vilka kunskaper och färdigheter vi vill se som ”learning outcomes” – alltså vad kursdeltagarna ska ha med sig och klarat av när de får utbildningsbevis. Detta i Bolognaprocessens anda.

Frågeställningarna ”Vad är god nivå”, ”Vilka kriterier ska vi ha?” skulle bearbetas. Följande instruktion utsändes till skolorna:

- Vi ska försöka komma fram till vad **kärnan** ska vara i vår utbildning. *Processen och innehållet* sätts i fokus.
- Kan vi komma fram till vilka ingredienser i utbildningen som är omistliga, vitala processer som vi menar är en förutsättning för att utbildningarna ska generera goda fritidsledare?
- Finns det ämnesstoff, litteratur, ledarskapsträning, former för personlig utveckling m m som vi anser ska kunna lyftas till gemensamma kriterier?
- Mål för individen är ofta dåligt formulerade, våra mål är ofta mål för utbildningen/kursen. Hur kan vi formulera tydliga uppnåendemål för deltagarna

Kvalitetsgrupperna fick i uppgift att sända in en dokumentation av sina samtal till kvalitetssamordnaren i god tid innan vårkonferensen på Vara fhsk. 5 kvalitetsgrupper, sammanlagt 15 skolor, sände in dokumentation och sina synpunkter.

På vårkonferensen i april 2007 deltog 36 representanter från 19 folkhögskolor. På programmet stod först en workshop på temat "Folkbildningen, fritidsledarutbildningen och framtiden" med Karin Andersson, Kairos future AB. Karin ledde en övning i omvärldsanalys, där vi gruppvis spanade efter trender i samhället utifrån ett antal olika områden; Ekonomi, Politik, Institutioner/strukturer, Socialt, Teknik, Ekologi, Lagstiftning. Grupperna angav ett antal trender och en kortare beskrivning av dessa trenders konkreta innehåll.

Därefter presenterades en sammanställning av kvalitetsgruppernas arbete och synpunkter utifrån de redovisningar som grupperna sände in till kvalitetssamordnaren under vintern. Tanken var att spegla kvalitetsarbetet i omvärldsanalysen för att få nya infallsvinklar. Utifrån denna "input" i debatten samlades skolornas representanter i samtalsgrupper. Dag 2 fördes intensiva gruppsamtal kring framtagande av kvalitetsindikatorer. Parallellt med detta träffades de rektorer som närvarade och samtalade om kvalitetsfrågan. Vi besöktes på konferensen också av två personer som på RIO och SKL:s uppdrag tittade på kvalitetsprojekt inom folkhögskolan.

Ytterligare ett steg framåt

Gruppsamtalen på vårkonferensen 2007 var oerhört engagerade och kreativa. Ur dessa samtal kom en mängd förslag på vad som bör anges som kriterier för kvalitetscertifiering av fritidsledarutbildningen. En fråga som många diskuterade var vad som ska vara "uppnåendemål" och alltså *ska* uppfyllas, respektive "strävansmål" som man *bör* försöka uppfylla. Det blev sedan kvalitetssamordnarens uppgift att sammanställa materialet och strukturera innehållet. Efter det långa processandet inom kvalitetsgrupperna och på vårkonferensen var det dags att presentera ett "skarpt" förslag till kvalitetskriterier för medlemsskolorna att ta ställning till. Ett sådant sändes ut till medlemsskolorna inför höstterminen 2007. (Bilaga 4) Femton medlemsskolor sände in sina synpunkter på det "skarpa" förslaget till kvalitetscertifiering under hösten 2007. Ett genomgående tema i svaren var att man ville minska antalet "skall" och öka antalet "bör" i formuleringarna för att inte de

enskilda folkhögskolornas självbestämmande skulle komma i kläm. Samtidigt betonades i remissvaren vikten av att processen fortsätter, att självskattning och samarbete i kvalitetsgrupper är goda redskap i kvalitetsarbetet samt att många av de föreslagna kriterierna var viktiga och riktiga. Klart var i alla fall att ett årsmötesbeslut 2007 om ett certifieringssystem inte var möjligt. Dessutom hade tre skolor motionerat till årsmötet om att använda det gemensamma utbildningsbeviset även för alternativa upplägg av fritidsledarutbildning. Frågan om en ny utbildningsplan och ett förändrat utbildningsbevis för att möta efterfrågan på flexibla utbildningsformer kom att bli en stor fråga inför årsmötet.

Årsmöte 2007

På föreningens årsmöte 13-14 november 2007 på Ljungskile fhsk deltog 37 ombud från 22 medlemsskolor. Utöver dessa deltog ett stort antal kursdeltagare, som också fick samtala kring och redovisa för mötet vilka kriterier de vill lyfta fram som god kvalitet.

Den verksamhetsplan för 2007 – 2008 som årsmötet antog uttryckte att:

”Vi står inför nya förutsättningar för yrkesutbildning på många sätt. Vi har att förhålla oss till EU:s processer kring livslångt lärande och validering av kunskaper; den pågående yrkeshögskoleutredningen och inte minst de krav som enskilda medlemsskolor med stöd av avnämare har på en mer flexibel form för fritidsledarutbildning. Under verksamhetsåret måste vi starta arbetet med att omarbete den gemensamma utbildningsplanen så att den anpassas och ger möjlighet till att erhålla fritidsledarexamensbevis på annat sätt än 80 veckors heltidsstudier.

En naturlig följd av kvalitetsarbetet är också att även det innehållsliga i utbildningen måste ses över.

Denna komplexa fråga berör själva grundvalarna för det som är gemensamt i våra utbildningar och här anser styrelsen att en bredare beredningsgrupp bör ta sig an frågan. Kvalitetsgrupperna är här centrala. Det blir under året ett gemensamt ansvar för styrelsen och medlemsskolorna att påbörja denna revideringsprocess.

I och med årsskiftet 2007-2008 redovisas och avslutas kvalitetsprojektets uppberedningsfas. Detta innebär givetvis inte att kvalitetsarbetet inom skolorna upphör, utan övergår från projekt till reguljär verksamhet. Projektet ska också utvärderas och erfarenheterna från det ska spridas inom folkhögskolans värld”.

Årsmötet beslutade att Fritidsledarskolorna skall arbeta vidare i våra kvalitetsgrupper med certifieringsförslaget som under hösten 2007 gick ut på remiss och skall utvecklas vidare. I samband med omarbetningen av gemensamma utbildningsplanen och utbildningsbeviset kommer också kvalitetsgrupperna att få en viktig funktion. Denna process blir en naturlig fortsättning på kvalitetsarbetet.

Som inspiration för det fortsatta utvecklingsarbetet på skolorna deltog Elisabeth Hesslefors-Arktoft från Lärarhögskolan i Göteborg med en föreläsning om aktionsforskning och aktionslärande, som redskap för verksamhets- och professionsutveckling.

Fortsättning följer

Under verksamhetsåret 2007-2008 ska de ambitioner som föreningen formulerat i kvalitetsarbetet realiseras och detta kräver fortsatt samordning och ledarskap i processen. Därför kommer deltidstjänsten som kvalitetssamordnare att vara nödvändig även under åtminstone vårterminen-2008. De medel som föreningen tilldelats av Folkbildningsrådet kommer att kunna användas även under 2008. Detta gör det möjligt att fortsätta hålla hög fart i kvalitetsarbetet.

Samverkan med Ungdomsstyrelsen och Fritidsforum är väl etablerad och måste bibehållas. Dessutom måste vi arbeta mer på samarbete med Sveriges kommuner och landsting samt de olika regionförbunden. Det är här avnämarna inom fritidssektorn framförallt finns och det är oerhört viktigt att ha legitimitet för vår utbildning hos dem. Utredningen om yrkeshögskola måste bevakas noga och här kommer Fritidsledarskolorna att behöva samspela med FBR, RIO och SKL för att bevaka fritidsledarutbildningens nya möjligheter men ändå slå vakt om dess folkhögskolekaraktär.

Fritidsledarskolornas kvalitetsgrupper kommer under våren 2008 att fortsätta träffas och samtala om hur utbildningarna kan utvecklas. Ett vidareutvecklat förslag till kvalitetssystem kommer att tillsändas skolorna under vintern 2008 som grund för dessa samtal. I samband med detta remissförfarande kommer också frågan om hur en ny gemensam utbildningsplan ska utformas att ingå. En fortsatt tjänst som kvalitetssamordnare möjliggör att förfinade uppgifter för skolorna och grupperna att arbeta med produceras och att synpunkter från

skolorna samlas in och bearbetas. Vi tror att erfarenheterna från vårt kvalitetsprojekt är en resurs för hela folkbildningsfamiljen och att det processinriktade angreppssätt vi haft gett viktiga lärdomar hos alla inblandade. Detta kommer att vara en tillgång i det allmänna kvalitetsarbete som alla folkhögskolor nu är skyldiga att bedriva.

4. NÅGRA LÄRDOMAR

Folkbildningen är ovan med att tvingas beskriva sin verksamhet och få den granskad

Fortfarande väcker frågor om kvalitetsredovisning och verksamhetsbeskrivning försvarsreaktioner inom folkhögskolans värld. Till skillnad från den kommunala skolverksamheten har folkhögskolan inte utsatts för direktiv, reglering och tillsyn från central instans. Man har vilat i en självklar legitimitet genom de unika värden som tillskrivits folkhögskolan. I dag ökar kraven på att faktiskt beskriva vad och hur vi gör samt hur vi kan säkra en god kvalitet i verksamheten. Samtidigt som Fritidsledarskolornas kvalitetsprojekt intensifierades kom krav från staten och FBR om att samtliga folkhögskolor ska starta ett systematiskt kvalitetsarbete. Detta har inneburit att belastningen på framförallt medlemsskolornas skolledningar varit hög det senaste året och att det interna kvalitetsarbetet på fritidsledarutbildningen kanske inte fått den uppmärksamhet som det borde.

Utvecklingsarbete är en tidskrävande process

Ett utvecklingsarbete som syftar till att utarbeta och implementera nya riktlinjer och rutiner tar tid. Särskilt om det ska ske i demokratiska former. Samtidigt ökar förutsättningarna att varaktiga resultat uppnås om förankringsprocessen sker kontinuerligt. Ett kvalitetssystem som förstås, accepteras och leder till förbättringsarbete kräver öppenhet och delaktighet i framtagandet. Dessutom är Fritidsledarskolorna en organisation med federativa inslag, där varje medlemsskola frivilligt väljer om man vill underordna sig organisationens gemensamma krav och rekommendationer. Styrkan i en sådan organisation bygger på konsensus i beslutsfattandet och arbetet fram till beslut måste engagera många. Samtidigt blir detta en lärprocess för alla inblandade, där vi hjälps åt att vidga perspektiv, ta fram alternativa lösningar och granska varje förslag.

Seriös samverkan mellan autonoma enheter orsakar viss inskränkning av friheten

En nyckelfråga som måste lösas är vem som har mandat att certifiera de enskilda skolorna. Varje enskild folkhögskola är självständig och föreningens styrelse är ju ingen tillsynsmyndighet. Samtidigt är den det organ som har att förvalta Fritidsledarskolornas gemensamma intressen mellan årsmötena. Kvalitetsgrupperna är tänkbara att bruka för en form av kollegial granskning. En certifieringskommitté som utses av årsmötet är en annan tänkbar lösning. Att delta i en certifiering innebär ett åtagande för varje skola och innebär dessutom att ett nytt styrdokument tillkommer, något som kan upplevas strida mot folkbildningens tradition av autonomi, frihet och frivillighet. Det är viktigt att uppmärksamma att de kriterier för certifierad fritidsledarutbildning som nu ligger ute på remiss är formulerade ”Skolan skall...”. Det är alltså inte de lokala fritidsledarutbildarna, utan den lokala skolan som ska visa att man lever upp till kriterierna. Detta förutsätter att skolans ledning och styrelse är införstådda och delaktiga i certifieringsprocessen. Denna fråga får en ytterligare dimension om ett ramverk kring Yrkeshögskola byggs upp. Där kommer en kvalitetsgranskning och ett certifieringsförfarande säkert att bli en viktig komponent. Kommer folkhögskolorna att acceptera att bedriva utbildningar som kringgärdas av omfattande regelverk och redovisningskrav?

Sätter man en snöboll i rullning blir den större och större

När Fritidsledarskolornas årsmöte 2005 beslutade om en framtidsstrategi och satsning på en kvalitetsprocess så var det ett offensivt drag för att möta nya krav i en föränderlig omvärld. Vilka av alla röster ska man lyssna mest på när vi sätter dagordningen för vårt arbete med utbildningen? Vilka intressenters åsikter ska väga tyngst – kursdeltagarnas, huvudmännens, utbildarnas, arbetsgivarnas? I kartläggnings- och självskattningsarbetet bedömde vi vad vi gör idag och hur bra vi gör det. Men vad ska vi göra i morgon? En kvalitetscertifiering måste ju grunda sig i att skolorna lever upp till ett önskvärt framtida tillstånd. Börjar man dra i sådana här frågor så startar en process som blir vidare och djupare allteftersom. Såväl innehåll i som form för utbildningen sätts under lupp. Vissa skolor går före och vill pröva nya grepp – både förlängd och förkortad fritidsledarutbildning erbjuds idag. Flexibilitet och anpassning till behov och efterfrågan är givetvis önskvärt och bra. Men vad förenar och gör att vi kan dela ut ett gemensamt utbildningsbevis, oavsett på vilken folkhögskola man utbildat sig till fritidsledare? Här är den gemensamma utbildningsplanen central och en ny sådan ska som

sagt börja utformas. Så böljar processen vidare och kvalitetsarbetet blir en hävstång för att förnya och utveckla fritidsledarutbildningen på folkhögskola. Det innebär att såväl varje enskild skola som organisationen Fritidsledarskolorna sätts under press, men öppnar också möjligheter för oss att överleva och fortsätta vara en väsentlig aktör inom fritidssektorn.

5. EKONOMI

KVALITETSPROJEKTET DELREDOVISNING 2006-10-01 - 2007-09-30

INTÄKTER

Bidrag Folkbidningsrådet	337 500,00
Bidrag Fritidsledarskolorna	245 730,02
Övriga intäkter	471,82

SUMMA INTÄKTER	583 701,84
-----------------------	-------------------

KOSTNADER

Lön och lönebikostnader	244 602,61
Traktamenten	315,00
Bilersättningar	630,00
Traktering	1 000,00
Kostnader för transportmedel	7 975,82
Resekostnader	9 319,63
Logi	19 829,39
Möteskostnader	3 000,00
Facklitteratur	944,31
Kopiering	121,45
Köpta tjänster	57 612,00
Övriga kostnader	13 026,89

SUMMA KOSTNADER	358 377,10
------------------------	-------------------

RESULTAT 070930	225 324,74*
-----------------	-------------

*Att användas under 07/08. Medlen finns på Kristinehamns folkhögskola

6. MEDVERKANDE FOLKHÖGSKOLOR

I Fritidsledarskolornas kvalitetsprojekt 2006 – 2007 har följande skolor deltagit*:

Axevalla folkhögskola
Birka folkhögskola
Eslövs folkhögskola
Gamleby folkhögskola
Folkhögskolan Hvilan
Gotlands folkhögskola
Göteborgs folkhögskola
Hagabergs folkhögskola
Hållands folkhögskola
Jämshögs folkhögskola
Karlskoga folkhögskola
Kjesäters folkhögskola
Kristinehamns folkhögskola
Lidingö folkhögskola
Ljungskile folkhögskola
Markaryds folkhögskola
Sigtuna folkhögskola
Skarpnäcks folkhögskola
Valla folkhögskola
Vara folkhögskola
Wendelsbergs folkhögskola
Vimmerby folkhögskola
Viskadalens folkhögskola
Folkhögskolan Värnamo
Ädelfors folkhögskola
Liljeholmens folkhögskola, Örebro fritidsledarutbildning

**Under projekttiden har Ädelfors, Wendelsbergs, Hållands och Gotlands fhsk beslutat att avveckla sin fritidsledarutbildning*

BILAGOR

BILAGA 1

Fritidsledarskolorna Årsmötet 2005 Framtidsstrategi

Fritidsledarskolorna har nu verkat i lite mer än 30 år. Det har varit en framgångsrik verksamhet. Vi har utbildat många för arbete inom sektorn. Nu ifrågasätts det uppdrag som folkbildningen fick för 30 år sedan och som uttalades av riksdagen. Intressen vill göra utbildningen till en högskoleutbildning. Av den debatten följer att vi kommer att bli grundligt synade de kommande åren. Det är bra, men det ställer också ökade krav på oss som enskilda skolor och sam organisation.

Motiven de hänvisar till; Motsvarande utbildningar är högskoleutbildningar, kvaliteten är ojämn, yrket har inte rätt status (för att den inte sker på högskola) och vi finns inte i hela landet, har vi att förhålla oss till.

Vi måste göra ett strategiskt ställningstagande;

- Vi vill behålla utbildningen som en del av folkhögskolan (folkbildningen).
- Vi kan lägga ner den verksamheten för att använda de ca 60 miljonerna i statsbidrag till annan folkbildning.

För styrelsen har ställningstagandet varit ”solklart”. Vi ser vår roll som viktig i fritidsledarutbildningen och vet att vi gör det bättre än t ex lärarutbildare skulle göra. Och vi har tagit en debatt med både Ungdomsstyrelsen och Sveriges kommuner och landsting. På Ungdomsstyrelsens konferens i Lund kommer diskussionen att fortsätta.

Vill hela föreningen samma sak som styrelsen krävs krafttag. Vi vill för vår del föreslå en omfattande satsning på att utveckla verksamheten. Som vi ser det så bör den innehålla följande moment;

Initiering

- Styrelsen tar initiativ till ett utvecklings- och kvalitetsarbete som inleds med att varje skola gör en omvärldsanalys och ger bidrag vad vi gemensamt ska kvalitetssäkra.

Kvalitetsgrupper

- Skolorna indelas i ”kvalitetsgrupper” om 3-4 skolor som bygger på storlek på kursen, kursens profil, vem som är ägare (folkrörelse/landsting) och med viss hänsyn till geografi. (Ersätter tidigare regioner)

Revidering av kursplanen – nya lokala planer

- Vi startar centralt ett arbete att utveckla kursplanen med målet att en ny plan skall kunna tillämpas från och med höstterminen 2008.

Detta arbete slutförs i kvalitetsgrupperna och de enskilda skolorna under hösten 2007.

Kvalitetsarbete

- Vi startar ett kvalitetsarbete som tar sin början i att varje skola gör en omvärldsanalys och ger bidrag vad vi gemensamt ska kvalitetssäkra. Därefter samordnas arbetet i kvalitetsgrupperna.

Fortbildningsaktivitet

- Med start hösten 2006 genomförs en fortbildningsaktivitet för samtliga lärare vid fritidsledarutbildningarna. Bygger på inventeringen 2006 och efter en planeringsperiod.

Fritidspolitik

- Inom fem – sex geografiska områden går skolorna samman om en centrumbildning för fritidspolitik som fortbildar verksamma inom fritidssektorn och politiker med ansvar för fritidspolitik.

Nätverksbygge

- Samverkan i nätverksarbete bör ske med Fritidsforum, Sveriges kommuner och landsting samt med de fackliga organisationer som organiserar utbildade fritidsledare.

Ytterligare frågor som kan beaktas inom ramen för en framtidsstrategi är frågor om marknadsföring/deltagarrekrytering, forsknings- och utvecklingsarbete och nätverksbygge med tidigare deltagare och verksamma fritidsledare.

Styrelsen föreslår årsmötet besluta

Att efter diskussion på årsmötet om innehåll och struktur i arbetet uppdra åt styrelsen att påbörja arbetet med Framtidsstrategin, samt

Att uttaxera en extra kampanjavgift om 5 000 sek för 2006 och att frågan om gemensamma kampanjmedel åter blir aktuell på årsmötet 2006.

BILAGA 2

CHECKLISTA

Inventering av områden för kvalitetsarbete

Fritidsledarskolorna

Denna checklista är en hjälpreda i den lokala skolans kartläggning av områden som är intressanta att arbeta vidare med i kvalitetsarbetet. Varje skola avgör vilka områden som är mest angelägna ägna kraft åt.. Listan kan också fyllas på med fler, eller andra, frågeställningar. Det är dock angeläget att varje skola i sin inventering behandlat checklistans rubriker, så att vidare, samordnade, samtal kring områden för kvalitetssäkring bygger på några gemensamma utgångspunkter.

Denna första inventering av den egna verksamheten bygger i grunden på två enkla frågeställningar;

- Hur ser det ut idag?
- Vilka områden är i behov av utveckling/förändring?

Dokumentationen av ert arbete med checklistans frågeställningar görs enklast med **redovisningsmallen (Bilaga 3)** som grund. Ni checkar av punkt för punkt, svarar ja eller nej, där frågan är så formulerad, och/eller skriver eventuella kommentarer.

1. Utbildningens lokala förutsättningar

1.1 Arbetsvillkor för lärare och kursföreståndare

- A. Hur mycket tid har kursföreståndaren avsatt för sitt uppdrag? Är det tillräckligt?
- B. Hur ser arbetslagets inflytande över schemaläggning och tidsanvändning ut?
- C. Har FL-avdelningen eget budgetansvar?
- D. Disponerar lärarna litteratur, lokaler och övrigt material i sådan utsträckning, och av sådan kvalitet, att det anses tillräckligt?

- E. Ges tid i tjänsterna för att ta del av ny forskning, delta i fortbildning och arbeta med utvecklingsarbete?

1.2 Skolans ledning

- A. Är skolans ledning insatt i FL-utbildningens villkor?
- B. Har vi ledningens stöd och förtroende för arbetet?

1.3 Lärargruppens kompetens

- A. Drivs utbildningen av ett samlat lärarlag?
- B. Inom vilka områden finns tillräcklig ämnesmässig och pedagogisk kompetens hos utbildningens lärare? Vad behöver förstärkas?
- C. Finns ett fungerande klassföreståndarskap? Hur är det organiserat?
- D. Finns någon i arbetslaget som har egen erfarenhet inom fritidsledarens yrkesområde?
- E. Har lärargruppen regelbundna, strukturerade träffar för uppföljning av, reflektion över och planering av utbildningen?

1.4 Lärarresurs

- A. Hur många klocktimmar i veckan schemaläggs i genomsnitt?
- B. Är skolans beräkning och tilldelning av lärarresurs tillfredsställande?
- C. Hur stor del av den schemalagda lektionstiden finns lärare i klassrummet eller till hands?

1.5 Antal i gruppen

- A. Hur stora elevgrupper arbetar vi med?
- B. Vart går gränsen uppåt/nedåt i antal för att vi kan utbilda med god kvalitet?

2. Utbildningens innehåll och uppläggning

2.1 Lokal kursplan – uppdatering

- A. Är den lokala planen ett levande dokument i arbetet med kursplanering?
- B. Tas den lokala planen upp årligen för översyn och revidering?
- C. Går vi igenom den lokala planen med kursdeltagarna?

- D. Finns det lokala mål formulerade?
- E. Finns kursplanen tillgänglig på skolans hemsida eller intranät?
- F. Vilken huvudsaklig arbetsmarknad utbildar vi för?

2.2 Kurslitteratur

- A. Vilka kvalitetskrav ställer vi på kurslitteraturen? Är det litteratur på motsvarande högskolenivå?
- B. Hur många sidor per vecka har vi som mått för heltidsstudier?
- C. Hur bearbetas litteraturen i undervisningen?
- D. Förnyas kurslitteraturen regelbundet?
- E. Har ni sänt in litteraturlistan till FL-skolornas litteraturlista?

2.3 Praktikplatser

- A. Vilka kvalitetskrav har vi på praktikplatserna?
- B. Vilka typer av praktikplatser är ”godkända” i respektive praktikperiod?
- C. Hur sköter skolan kontakterna med praktikplatserna? Besöks dessa?
- D. Hur granskas kursdeltagarnas prestation under praktiken?

2.4 Utvärdering

- A. Hur utvärderas utbildningen kontinuerligt? Delkurser respektive utbildningen som helhet?
- B. Har vi en genomarbetad rutin för utvärderingsarbetet?
- C. Hur används utvärderingarna i verksamhetsplaneringen?
- D. Sker ett kontinuerligt utvecklingsarbete kring former för och innehåll i utvärdering/kvalitetssäkring?

2.5 Kursdeltagarnas inflytande

- A. Deltar kursdeltagarna i planeringen av utbildningen? Hur?
- B. Deltar kursdeltagarna i elevnätverket? På FL-skolornas årsmöte?
- C. Har deltagarna formellt inflytande genom linjeråd, FL-råd eller motsvarande?

3. Bedömning av kursdeltagare

3.1 Rekrytering/Antagning

- A. Följer vi antagningsreglerna om behörighet för högskolestudier och relevant praktik?
- B. Vet vi vad behörighet för högskolestudier innebär? Kan vi tolka olika gymnasiebetyg?
- C. Hur tolkar vi begreppet ”relevant erfarenhet”?
- D. Gör vi undantag från antagningsreglerna? Hur motiverar vi i så fall dessa? Blir den sökande informerad om att undantag gjorts och vad det innebär?
- E. Har vi fastslagit lämplighetskriterier som används i antagningsprocessen?

3.2 Närvaro – frånvaro

- A. Har vi fungerande rutiner för frånvarorapportering?
- B. Har vi slagit fast tydliga regler för hur frånvaro ska tas igen?
- C. Har vi rutiner för hur man går tillväga när kursdeltagare har stor frånvaro?
- D. Hur stor frånvaro krävs för att ett kursavsnitt måste läsas om? För att inte slutintyg kan utdelas?

3.3 Bestämmelse för godkännande

- A. Har vi överenskomna nivåer för godkänt resultat för de olika uppgifter kursdeltagarna gör under utbildningen?
- B. Finns ett fungerande system för när och hur kursdeltagare kan avrådas fortsätta utbildningen? Avstängas från utbildningen?
- C. Hur lång tid efter utbildningens slut får man komplettera för att få ut sitt intyg?

4. Internt och externt samarbete

4.1 Deltagande i fritidsledarskolornas årsmöte och kursföreståndarkonferens

- A. Deltar representanter från skolan på FL-skolornas gemensamma möten?
- B. Är skolans rektor och styrelse informerad om dessa möten?
- C. Deltar vi i FL-skolornas årliga ”vart tog dom vägen” – undersökning?

- D. Följer vi regelbundet vad som skrivs på folkbildningsnätet i Fritidsledarskolornas konferens?

4.2 Avnämarmarkontakter-pedagogisk styrgrupp

- A. Finns det ett utbildningsråd eller motsvarande med representanter från yrkesområdet?
B. Finns det ett reglemente för detta råds sammansättning och arbete?
C. Har vi regelbundna träffar?
D. Bearbetas den lokala planen utifrån synpunkter som framkommer i rådet?
E. Vilka kontakter har vi idag på avnämarsidan? Vilka skulle vi behöva? Har vi en struktur för avnämarmarkontakter?

5. Forskning och utvecklingsarbete

5.1 Högskolekontakter

- A. Finns någon samverkan med högskola/universitet?
B. Sker någon FOU-verksamhet på skolan?

5.2 Fortbildning och utvecklingsarbete

- A. Har lärarna på utbildningen rutiner för att följa aktuell forskning inom området?
B. Har lärarna individuella kompetensutvecklingsplaner?
C. Deltar vi i fortbildning inom fritidsledarområdet?
D. Pågår något strukturerat utvecklingsarbete?
E. Ges tillräckliga ekonomiska resurser för kompetensutveckling och fortbildning?

2005-12-01

Fritidsledarskolorna

Styrelsen

BILAGA 3

fritidsledarskolorna

FOLKHÖGSKOLOR I SAMVERKAN

Områden för kvalitetssäkring.

Synpunkter från kvalitetsgrupperna

Kriterieområde 1: Förutsättningar	
Område	Kriterier
Grundsyn	<ul style="list-style-type: none">• Att omfatta och kunna redovisa en formulerad grundsyn;- pedagogisk- folkbildning- främjande perspektiv- handledande förhållningssätt- grundläggande verksamhetsidé (varför ska vi ha fl-utbildning här?)
Kontinuerligt utvecklingsarbete	<ul style="list-style-type: none">• Avsatt tid till arbetet• Dokumentation

Resurser	<ul style="list-style-type: none">• Fungerande datorer och annan teknik• Tid för;<ul style="list-style-type: none">- förarbete mm.- omvärldsbevakning ?%- kursföreståndarskap ?%• Samlat lärarlag med tid för regelbundna möten.• Kontinuitet viktigt – ett samlat lärarlag följer eleverna under hela utbildningen.• Administrativa funktioner• Uttalad ledarfunktion för utbildningens lärarlag (kursföreståndare X %)• Lärartäthet, lärartillgänglighet i tillräcklig omfattning• Skolans ledning och huvudman insatta i verksamheten och ger sitt stöd för utbildningen.• Bra lärmiljö – folkhögskolemiljö.
----------	---

<p>Lärarkompetens</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Relevant kompetens – redovisa vilken kompetens som finns i lärarlaget • Fortbildning eller kompetensutveckling skall ske i ett sammanhang. Den skall styras utifrån behovet som finns på skola och linje. • Vid rekrytering av lärare är det viktigt att väga in åt vilket håll respektive skola och fritidsledarlinje skall utvecklas. Risker blir annars att utbildningen utvecklas efter hur personalsituationen ser ut • arbetslaget bör ha både det pedagogiska, administrativa och ekonomiska ansvaret över linjen. • Får lärarlaget hjälp av lärare eller andra personer utifrån är det viktigt att dessa ser ämnets roll i ett fritidsledarperspektiv. • I lärarlaget bör finnas kompetenser från alla viktiga områden som ingår i utbildningen • I lärarlaget bör erfarenhet från fritidssektorn finnas •Handledning, kollegial eller med extern handledare, bör finnas i lärarlaget
<p>Infrastruktur</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nära samarbete med externa kontakter – utbildningsråd, mentorer på fältet etc. • Utbildningen ska bedrivas utifrån avnämarnas kravbild på fritidsledaryrket.

Kriterieområde 2: Antagning	
Område	Kriterier
Tillgänglighet	<ul style="list-style-type: none"> • Ansökan via nätet, typ universitetet • Lätt att få tag i ansökningsmaterial
Antagningsprocess	<ul style="list-style-type: none"> • Öppen och tydlig • Besked • Följer överenskomna kriterier för antagning • Definiera vad relevant praktik är. • Redovisa undantagen • Intervjuer ger en möjlighet till ömsesidig granskning. • Utdrag ur belastningsregistret • Det skall inte vara en person som antar en sökande, det skall ske i någon form av grupp. • Det är viktigt att de kriterier vi ställer upp kan uppfyllas av de sökande. I de fall vi gör avsteg från kriterierna så måste vi som utbildare vara beredda på det extra arbete i t.ex. stöd och handledning detta innebär. • Gruppsammansättningen skall vara positiv. Här kan kön, ålder eller etnicitet spela roll. Den sökande skall också kunna fungera väl i en grupp.

Kriterieområde 3: Utbildningsprocess	
Område	Kriterier
Utbildningsplan	<ul style="list-style-type: none"> • Uppdaterad lokal plan som följer gemensamma utbildningsplanen • Att redovisa hur lokala planen kopplas till den gemensamma. • Utvärderar utbildningen kontinuerligt i förhållande till planen. • Viktigt med ett kontinuerligt utvecklingsarbete med den lokala kursplanen.
Omvärldsbevakning	<ul style="list-style-type: none"> • Ha en strategi och redovisa hur man följer den ex. följa forskning, avnämmarkontakt, samhällstrendsbevakning. • Analysera samhällsbehov.
Demokrati	<ul style="list-style-type: none"> • Strategi för studerandeinflytande. Redovisa hur man gör. <ul style="list-style-type: none"> - mål - innehåll - resultat - arbetsformer - organisation, beslutsordning • Demokratiperspektiv – lärarna inte bara undervisande utan deltagande i utvecklingsprocessen hos den enskilda eleven.

<p>Utvärdering</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utvärdering i relation till kursmål och kursmoment. • Utvärdering av utbildningen som helhet görs av både personal och studerande. • Dokumenterad utvärdering • Återkoppling till utvecklingsprocessen. • eleverna som skall lära sig hur man utvärderar och analyserar. • Deltagarna bör utvecklas i sitt sätt att ge respons. • Vi bör eftersträva kvalitativa utvärderingar och inte kvantitativa. •
<p>Pedagogiska principer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Redovisa att och hur folkbildningsprocessen är en del av arbetssättet och resultatet • Folkhögskolans särart • En strävan bör även vara att folkhögskolelärarkompetens finns i läraryrket. • Närvaro; Fritidsledarutbildningen sker på plats! Detta för att man finns i en grupp och samtalet är viktigt. Gruppprocessen och deltagandet är en förutsättning för detta. En tom stol är en tom stol och ger frånvaro. •

Teori och praktik	<ul style="list-style-type: none"> • Redovisa hur teori och praktik knyts samman. • Tydlig koppling mellan teori och praktik i utbildningsmomenten. • Tydlig koppling till praktikplatserna
Medveten ledarskapsutveckling	<ul style="list-style-type: none"> • Redovisa hur man arbetar med: <ul style="list-style-type: none"> - Grupprocessen - Reflekterande ledarskap -Handledningssamtal, utvecklingssamtal - Speglingar - Pedagogisk grundsyn - Personlig utvecklingsplan - Utveckla en yrkesetik • Självkänedom – utvecklas i grupprocessen. • Att eleverna utvecklar en självreflekterande förmåga. • Att ledarskapet kontinuerligt speglas, både individuellt och i grupp • Ledarskapsperspektivet genomsyrar utbildningen såväl praktiskt som teoretiskt. • Upprätta en individuell utvecklingsplan för varje deltagare i samband med antagningen
Öppen fritidsverksamhet	<ul style="list-style-type: none"> • Att redovisa och klargöra hur öppen fritidsverksamhet verksamhet tas upp under utbildningen. • Ledarskap i öppen fritidsverksamhet •

Innehåll	<ul style="list-style-type: none"> • Att kunna redovisa hur frågorna om genus, klass och etnicitet tas upp som tydliggjort kursmoment och hur det genomsyrar hela utbildningen • Beteendevetenskap (psykologi grundkurs, utvecklings- och ungdomspsykologi, socialpsykologi, interkulturell kommunikation mm) • Ledarskapsperspektivet (praktiskt/ teoretiskt) t ex Att varar ledare i öppen verksamhet. • .
Uppsats/examensarbete	<ul style="list-style-type: none"> • Att uppsatsen följer för fl-utbildningen standardiserade krav.
Gemensam begreppsram för FL-yrkesområdet	<ul style="list-style-type: none"> • Tydliggöra och använda centrala begrepp, tex. främjande, salutogen, fritidsmetodik, fritidssociologi, osv.
Examination av delkurser	<ul style="list-style-type: none"> • Klargöra kraven för godkänt på respektive delkurs/moment. • Klargöra rutiner för rester. • Närvaro – frånvaro • Dokumenterad individuell uppföljning
Etik	<ul style="list-style-type: none"> • Hållbar utveckling

Kriterieområde 4: Vad kommer ut/resultat	
Område	Kriterier
Prioriterade kompetenser	<ul style="list-style-type: none"> • Formulera prioriterade kompetenser och beskriva vad de innebär. • Målgruppsfokuserat arbete; <ul style="list-style-type: none"> -Att kunna skapa verksamhetsplaner/projektplaner som bygger på målgruppens behov. • För att bli bra fritidsledare och ledare är de omistliga ingredienserna följande: <ul style="list-style-type: none"> - Goda fackkunskaper. - God samarbetsförmåga - God analytisk förmåga - God administrativ förmåga - God organisationsförmåga. • Utvecklingsmål/kompetenser som ligger bredvid att man har fullgjort de olika delkurserna: <ul style="list-style-type: none"> - Social kompetens/social förmåga - Socialt samspel, lyhördhet, empati, samarbetsförmåga - Personligt ansvarstagande - Initiativförmåga - Ledarförmåga - Förmåga att analysera och se samband, att vara reflekterande •

Kommunikativ förmåga	<ul style="list-style-type: none"> • Skriftlig formulering; <ul style="list-style-type: none"> - Rapportskrivning - Projektansökan - Debattartikel - Forskningsrapport/upsats • Tala inför grupp • Skapa möjlighet till god kommunikation
Fritidsledaren	<ul style="list-style-type: none"> • Medvetet reflekterande ledarskap • Folkbildning, utgår från individens intressen och behov. • Vara stolt över fritidsaktivitetens betydelse. • Fritidsledarskap. Möjliggöra meningsfull fritidsaktivitet i olika konstellationer i olika sammanhang. • Arbeta demokratiskt • Att medvetet reflektera över sin egen roll och sitt ansvar som ledare.
Examination	<ul style="list-style-type: none"> • Att vi inte släpper igenom deltagare som inte slutfört sin utbildning.

Kriterieområde 5: Övrigt	
Område	Kriterier
Kvalitetsutveckling	<ul style="list-style-type: none"> • Att delta i fl-skolornas gemensamma kvalitetsutveckling.
Centrala begrepp	<ul style="list-style-type: none"> • Ordlista över gemensamma och centrala begrepp.

BILAGA 4

<h3>KVALITETSCERTIFIERINGENS PRINCIPER</h3>
--

Vi har tre certifieringskategorier:

1. Organisationens krav på medlemsskolorna enligt stadgar, protokollförda beslut och utbildningsplan.

2. ”Uppnåendemål” – lägsta nivå på den lokala skolans utbildningskvalitet utifrån vad vi gemensamt har fastställt beträffande utbildningens organisation, innehåll och nivå.

3. Önskvärda egenskaper – ”strävansmål” som kan ligga till grund för den lokala skolans kontinuerliga utvecklings- och kvalitetsarbete.

Kriterier typ 1-2 kan göras definitiva – endera uppfyller man dem eller inte. Hur detta ska granskas och ev sanktioner kunna göras måste tydliggöras i ett kvalitetssystem. En kvalitetsmärkning i form av certifiering av den enskilda fritidsledarutbildningen utfärdas när man kan redovisa att man uppfyller kriterierna 1 och 2, samt att man kan beskriva hur man arbetar med kriteriet 3.

Certifieringens grundprinciper:

1. Certifieringskategori 1 och 2 innehåller ett antal krav som skall uppfyllas av den enskilda skolan. Detta redovisas av den enskilda skolan till Fritidsledarskolornas styrelse.

Skolor som inte uppfyller samtliga krav är skyldiga att presentera en handlingsplan för hur man ska uppnå kraven inom ett år. Först när alla krav uppfyllts kan skolan få certifiering.

Detta beslutas av Fritidsledarskolornas styrelse. Om den enskilda skolan och styrelsen inte är överens om bedömningen för certifiering kan skolan hänskjuta ärendet till Fritidsledarskolornas årsmöte.

2. Certifieringskategori 3 innehåller en beskrivning av önskvärda kvalitetsegenskaper som uppslag för självgranskning, en verktygslåda för lokalt utvecklings- och kvalitetsarbete.

Den enskilda skolan, förbinder sig att arbeta med eget valda förbättringsområden. Detta redovisas och delas med andra fritidsledarskolor i kvalitetsgrupper. Skolor i samma kvalitetsgrupp kan också komma överens om att gemensamt arbeta med ett visst förbättringsområde.

En ”verktygslåda” med checklistor för självgranskning ska utarbetas 2008

Certifieringskategori 1:

För att godkännas som kvalitetscertifierad **skall** den enskilda folkhögskolans fritidsledarutbildning:

1. Enligt Fritidsledarskolornas stadgar och årsmötesbeslut

- Årligen, före den 31/1, erlægga den medlemsavgift som årsmötet fastställt till Fritidsledarskolorna.
- Aktivt delta i samarbetet inom Fritidsledarskolorna; föreningens möten, gemensamma projekt, uppföljningar, utvärderingar och andra samordnade aktiviteter.
- Bedriva och kommunicera sin utbildning under namnet ”fritidsledarutbildning”.
- Följa den gemensamma kursplanen och utifrån denna utformat en lokal plan som godkänts av Fritidsledarskolorna.
- Aktivt delta i en kvalitetsutvecklingsgrupp inom Fritidsledarskolorna.
- Årligen kunna redovisa utvecklings- och förbättringsområde som man ämnar arbeta med.

2. Enligt den gemensamma kursplanen:

- Utbildningen **skall** vara tvåårig och omfatta 80 veckors heltidsstudier. (Enligt årsmötesbeslut 2006 kan den skola som så önskar förlänga utbildningen.)
- Utformningen av utbildningsbeviset **skall** i sådana fall förankras i dialog med föreningens styrelse.)
- Utbildningen **skall** ha ett innehåll som ger kompetens för tjänster inom hela yrkesområdets bredd.
- Den lokala planen **skall** följa den gemensamma kursplanens anvisningar om innehåll och omfattning av de olika kursområdena.
- Det lokala kursprogrammet, profileringen, **får ej** överstiga 25% av kursinnehållet och ska tydligt knyta an till yrkesområdet.
- Utbildningen **skall** vila på vetenskaplig grund och ska ha forskningsanknytning, endera genom Fritidsledarskolorna eller genom direkt samarbete mellan den enskilda skolan och högskola/universitet.

Certifieringskategori 2

För att godkännas som kvalitetscertifierad **skall** den enskilda folkhögskolans fritidsledarutbildning uppnå följande kriterier:

Kriterieområde 1. Förutsättningar

A. Grundsyn

- Skolan **skall** kunna redovisa hur den lokala fritidsledarutbildningen har sin roll i skolans ansvar att beakta de av riksdagen fastställda sju verksamhetsområdena för folkbildningen, vilka i särskilt hög grad utgör motiv för statens stöd. De sju områdena är:

- den gemensamma värdegrunden; alla människors lika värde och jämställdhet mellan könen
- det mångkulturella samhällets utmaningar
- den demografiska utmaningen
- det livslånga lärandet
- kulturen
- tillgängligheten och möjligheterna för personer med funktionshinder
- folkhälsa, hållbar utveckling och global rättvisa.

- Skolan **skall** kunna redovisa en grundläggande verksamhetsidé för varför man bedriver fritidsledarutbildning och en tydliggjord grundsyn för fritidsledarutbildningen innefattande:

- pedagogisk grundsyn
- främjande perspektiv
- handledande förhållningssätt
- folkbildningens kännetecken
- en vetenskaplig grund för utbildningen

B. Resurser och kompetens

- Ett samlat lärarlag **skall** följa kursdeltagarna under hela utbildningen.

- Pedagogisk resurs i den omfattningen utbildningen kräver **skall** finnas. Skolan **skall** kunna redovisa:

- lärartäthet
- lärartillgänglighet för de studerande
- avnämmarkontakt
- kontinuerligt utvecklingsarbete
- fysiska och materiella resurser för kursdeltagare och personal
- möjlighet och tid för personal att delta i utvecklingsarbete, följa forskning och fortbilda sig samt läsa in litteratur.
- tillgång till administrativa resurser
- medverkan i Fritidsledarskolornas gemensamma aktiviteter och möten

- Skolan **skall** kunna redovisa vilken kompetens som finns i lärarlaget och plan för hur man ska åtgärda eventuella kompetensbrister.

- Skolan **skall** kunna redovisa hur nätverket med externa kontakter inom

- Skolan **skall** följa Fritidsledarskolornas gemensamt överenskomna kriterier för antagning (allmän eller grundläggande behörighet för högskolestudier samt lämplighet för yrket och utbildningen bekräftad genom vitsordad relevant erfarenhet.)
- Har skolan utöver detta egna antagningskriterier med anledning av utbildningens profil **skall** dessa redovisas och följas.
- Om undantag från antagningskriterium görs **skall** detta, samt skäl till eller villkor för undantaget, dokumenteras.
- Besked till sökande om antagning **skall** ges enligt Fritidsledarskolornas gemensamma överenskommelser. (f.n. tidigast 1/6)
- Antagningsprocessen **skall** genomföras av en antagningsgrupp.
- Antagningsgruppen **skall** innan beslut om antagning skaffa erforderligt underlag att bedöma om den sökande äger förmåga att genomföra utbildningen.
- Antagningsgruppen **skall** innan beslut om antagning identifierat om den sökande har behov av särskilda insatser för att klara sina studier och bedöma om skolan har tillgång till dessa.

Kriterieområde 3. Utbildningsprocess och examination

- Skolan **skall** kunna redovisa hur den lokala planen kopplas till den gemensamma kursplanen.
- Utbildningen **skall** kontinuerligt utvärderas i förhållande till planen
- Skolan **skall** ha en strategi för och kunna redovisa hur man arbetar med omvärldsbevakning , t ex aktuell forskning, avnämmarkontakter, samhällstrendsbevakning och hur detta kommer utbildningen till del.
- Skolan **skall** kunna redovisa hur kursdeltagarna får inflytande och påverkansmöjligheter över utbildningen.
- Skolan **skall** ha en struktur för dokumenterad utvärdering och uppföljning av utbildningen.
- Skolan **skall** kunna redovisa hur man arbetar med såväl kursdeltagarnas individuella utveckling som gruppens utvecklingsprocess genom exempelvis:
 - handledning
 - utvecklingssamtal
 - speglingar
 - personlig utvecklingsplan
- Skolan **skall** ha minst ett individuellt samtal per termin med varje enskild kursdeltagare.
- Skolan **skall** kunna redovisa hur ledarskap inom den öppna fritidsverksamheten tas upp under utbildningen.
- Skolan **skall** kunna redovisa hur frågorna om klass, genus och etnicitet tas upp under utbildningen.
- Skolan **skall** kunna redovisa hur man tydliggör och använder centrala begrepp, t ex ”främjande”, ”salutogen”, ”fritidssociologi”, ”bärande relationer”, för att ge kursdeltagarna en gemensam begreppsram för yrkesområdet.
- Alla kurser och kursmoment **skall** examineras utifrån klara syften och mål. Dessa skall vara väl kända av eleven och skall därför vara nedskrivna.
- Skolan **skall** kunna redovisa den obligatoriska kurslitteratur man använder samt att denna bygger på vetenskaplig grund och ligger på eftergymnasial nivå.
- Utöver examination av kurser och kursmoment **skall** skolan redovisa hur man

Certifieringskategori 3

För att godkännas som kvalitetscertifierad skall den enskilda folkhögskolans fritidsledarutbildning:

- **kunna redovisa hur man** kontinuerligt arbetar med utvecklings- och förbättringsarbete samt deltar i kvalitetsutvecklingsgrupp inom Fritidsledarskolorna. Som ett stöd för och inspiration i detta arbete kommer Fritidsledarskolorna att utarbeta ett självskattningsinstrument.